

srgh
1958

Societatea Română de Gastroenterologie și Hepatologie

GASTROENTEROLOGIE ȘI HEPATOLOGIE CLINICĂ

Anca TRIFAN • C. GHEORGHE • D. DUMITRAȘCU • M. DICULESCU

Liana GHEORGHE • I. SPOREA • M. TANȚĂU • T. CIUREA

EDITURA MEDICALĂ

srgh
1958

Societatea Română de Gastroenterologie și Hepatologie

**GASTROENTEROLOGIE
ȘI
HEPATOLOGIE CLINICĂ**

Anca TRIFAN • Cristian GHEORGHE • Dan DUMITRAȘCU • Mircea DICULESCU
Liana GHEORGHE • Ioan SPOREA • Marcel TANȚĂU • Tudorel CIUREA

Editura Medicală
București – 2018

**EDITURA MEDICALĂ ESTE MARCĂ ÎNREGISTRATĂ A
S.C. EDITURA MEDICALĂ S.A.**

© „Toate drepturile editoriale aparțin în exclusivitate Editurii Medicale. Publicația este protejată integral de legislația internă și internațională. Orice valorificare a conținutului în afara limitelor acestor legi și a permisiunii editorilor este interzisă și pasibilă de pedeapsă. Acest lucru este valabil pentru orice reproducere – integrală sau parțială, indiferent de mijloace (multiplicări, traduceri, microfilmări, precum și la stocarea și prelucrarea în sistem electronic)“.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Gastroenterologie și hepatologie clinică / Anca Trifan, Cristian Gheorghe,
Dan Dumitrașcu, - București : Editura Medicală, 2018**

Conține bibliografie

ISBN 978-973-39-0846-3

I. Trifan, Anca

II. Gheorghe, Cristian

III. Dumitrașcu, Dan

616

Coperta realizată de: **Mihai Ștefănașche**

C U P R I N S

<i>Listă de autori</i>	11
Prefață	15
ESOFAG	
Boala de reflux gastroesofagian. Esofagul Barrett	21
Cătălin SFARTI, Anca TRIFAN, Carol STANCIU	
Esofagita eozinofilică	35
Cătălin SFARTI, Anca TRIFAN	
Esofagita postcaustică	39
Teodora ALEXESCU, Alina TANȚĂU, Marcel TANȚĂU	
Patologia esofagiană funcțională	44
Lucian NEGREANU, Dan L. DUMITRAȘCU	
Acalazia cardiei	53
Teodora SURDEA-BLAGA, Alina TANȚĂU, Marcel TANȚĂU, Dan L. DUMITRAȘCU	
Cancerul esofagian	62
Cristian GHEORGHE, Marcel TANȚĂU, Alina TANȚĂU	
STOMAC ȘI DUODEN	
Infecția cu <i>Helicobacter pylori</i>	77
Roxana ȘIRLI, Ioan SPOREA	
Gastritele acute	85
Ligia Ariana BANCU	
Gastrite cronice	91
Daniela DOBRU, Adrian GOLDIȘ	
Ulcerul gastric și duodenal	97
Tudorel CIUREA, Sergiu CAZACU	
Patologia stomacului operat	118
Tudorel CIUREA, Sergiu CAZACU	
Dispepsia funcțională	126
Vasile Liviu DRUG, Irina CIORTESCU, Dan DUMITRAȘCU	
Tumorile benigne ale stomacului	133
Cristin-Constantin VERE, Tudorel CIUREA	

Cancerul gastric	155
Cristian GHEORGHE	
Hemoragia digestivă superioară	168
Cristian GHEORGHE	

INTESTIN SUBȚIRE ȘI COLON

Digestia și absorbția intestinală	183
Cora POP	
Microbiomul intestinal	194
Alina POPESCU, Ioan SPOREA	
Sindromul de malabsorbție	200
Andrada SEICEAN, Ofelia MOȘTEANU	
Diareele cronice	212
Lucian NEGREANU, Patricia IOAN, Mircea DICULESCU	
Constipația cronică	221
Cristin Constantin VERE, Tudorel CIUREA	
Hemoragia digestivă inferioară	234
Anda Carmen ACHIM, Eugen DUMITRU	
Intestinul iritabil	246
Simona GRAD, Vasile Liviu DRUG, Dan L DUMITRASCU	
Boala celiacă (enteropatia glutenică)	263
Carmen PREDA, Daniela DOBRU	
Boala Crohn	288
Liana GHEORGHE, Roxana VĂDAN, Mircea DICULESCU	
Rectocolita ulcero-hemoragică	312
Cătălina MIHAI, Cristina CIJEVSCHI-PRELIPCEAN, Mircea DICULESCU	
Colita microscopică. Alte colite	336
Simona VĂLEAN, Romeo CHIRA	
Diverticuloza colonică	345
Anca TRIFAN, Carol STANCIU, Cătălin VASILESCU	
Boala hemoroidală	362
Luana ALEXANDRESCU, Eugen DUMITRU	
Tumorile de intestin subțire	370
Alina TANȚĂU, Ana-Maria SÎNGEAP	
Polipii colonici	388
Simona Maria BAȚAGA, Melania MACARIE, Mircea MĂNUC	

Cancerul colorectal	397
Mircea MĂNUC, Simona BĂȚAGĂ, Carmen PREDA	
Screeningul cancerului colorectal	420
Alina POPESCU, Ioan SPOREA	

PANCREAS

Etiopatogenia și fiziopatologia insuficienței pancreatice exocrine și endocrine	429
Ion ROGOVEANU, Mariana JINGA, Dan Nicolae FLORESCU	
Pancreatitele acute	440
Radu Bogdan MATEESCU, Ioan SPOREA	
Pancreatitele cronice	452
Tudorel CIUREA, Dan Ionuț GHEONEA	
Pancreatita autoimună	464
Alina TANȚĂU	
Cancerul de pancreas	472
Andrada SEICEAN, Adrian SĂFTOIU	
Neoplasmul mucinos papilar intraductal	479
Cătălin SFARTI, Anca TRIFAN	

FICAT ȘI CĂI BILIARE

Icterul	485
Tudorel CIUREA, Elena Tatiana IVAN	
Hepatita cronică B	504
Liana GHEORGHE, Speranța IACOB	
Hepatita cronică C	521
Liana GHEORGHE, Speranța IACOB	
Hepatita cronică cu virus Delta (D)	537
Liana GHEORGHE, Speranța IACOB	
Hepatita autoimună	547
Liana GHEORGHE, Speranța IACOB	
Hepatite medicamentoase	562
Radu VOIOSU	
Colangita sclerozantă primitivă	568
Gabriela ȘTEFĂNESCU, Anca TRIFAN	
Ciroza biliară primitivă	575
Ciprian BRISC	

Boala Wilson	590
Gabriela ȘTEFĂNESCU, Camelia COJOCARIU, Anca TRIFAN	
Hemocromatoza ereditară	596
Camelia COJOCARIU, Gabriela ȘTEFĂNESCU, Anca TRIFAN	
Boala hepatică alcool-indusă	606
Anca TRIFAN, Camelia COJOCARIU, Alexandru OPROIU	
Ficatul gras nonalcoolic	624
Carmen FIERBINȚEANU-BRATICEVICI, Alexandru OPROIU	
Hipertensiunea portală	638
Bogdan PROCOPEȚ, Ion DINA	
Ciroza hepatică și complicațiile sale	653
Oliviu PASCU, Roxana ȘIRLI, Ioan SPOREA	
Encefalopatia hepatică	676
Anca TRIFAN, Carol STANCIU	
Stratificarea riscului, profilaxia primară, secundară și tratamentul hemoragiei digestive superioare variceale	692
Anca TRIFAN, Camelia COJOCARIU, Carol STANCIU	
Sindromul hepatorenal	702
Camelia COJOCARIU, Carol STANCIU, Anca TRIFAN	
Tumorile hepatice benigne	714
Ioan SPOREA, Zeno SPÂRCHEZ	
Cancerul hepatic	720
Mircea GRIGORESCU, Zeno SPÂRCHEZ	
Insuficiența hepatică acută	739
Irina GÎRLEANU, Mihaela BLAJ, Anca TRIFAN	
Transplantul hepatic	756
Speranța IACOB, Liana GHEORGHE	
Litiază biliară	769
Monica ACALOVSCI, Alina POPESCU, Ioan SPOREA	
Litiază coledociană	778
Adrian GOLDIȘ	
Colecistitele și angiocolitele acute	781
Daniela MATEI, Marcel TANȚĂU	
Sindromul postcolecistectomie	790
Radu Bogdan MATEESCU, Marcel TANȚĂU	
Tumorile căilor biliare	795
Monica ACALOVSCI	

BOLILE PERITONEULUI

Peritonitele	819
Dan Ionuț GHEONEA, Cecil MIREA	

INVESTIGAȚII

Explorarea biochimică a ficatului	837
Mirela IONESCU, Mircea DICULESCU	
Teste genetice și imunologice în gastroenterologie	844
Mirela IONESCU, Mircea DICULESCU	
Endoscopia digestivă superioară	852
Răzvan IACOB, Cristian GHEORGHE	
Colonoscopia	866
Anca TRIFAN, Cătălin SFARTI	
Videocapsula endoscopică	881
Ana-Maria SÎNGEAP, Lucian NEGREANU	
Colangiopancreatografia retrogradă endoscopică	894
Marcel TANȚĂU	
Ecoendoscopia	902
Andrada SEICEAN, Mariana JINGA, Vasile Daniel BALABAN, Adrian SĂFTOIU	
Elemente de morfopatologie pentru gastroenterolog	920
Gabriel BECHEANU, Mircea DICULESCU, Valentin ENACHE	
Elemente de imagistică în gastroenterologie	955
Dragoș NEGRU, Florin MIHAI	
Ultrasonografia diagnostică – stadiul actual	976
Radu Ion BADEA, Petru-Adrian MIRCEA, Ioan SPOREA	
Ultrasonografie intervențională	1015
Petru-Adrian MIRCEA, Ioan SPOREA, Zeno SPÂRCHEZ	
PH-metria esofagiană și impedanța electrică intraluminală esofagiană	1021
Vasile Liviu DRUG, Ioan BĂNCILĂ	
Manometria digestivă	1029
Teodora SURDEA-BLAGA, Dan L. DUMITRAȘCU	
Evaluarea non-invazivă a fibrozei hepatice	1039
Ioan SPOREA, Dana CRIȘAN, Mircea GRIGORESCU	
Evaluarea invazivă a bolilor hepatice	1052
Oana FARCĂU, Bogdan PROCOPEȚ	

LISTĂ DE AUTORI

- Monica
ACALOVSCI profesor emerit, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Clinica Medicală III
- Anda Carmen
ACHIM asistent universitar, Facultatea de Medicină, Universitatea „Ovidius” din Constanța, Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța, Compartimentul de Gastroenterologie și Endoscopie Digestivă
- Luana
ALEXANDRESCU șef de lucrări, Facultatea de Medicină, Universitatea „Ovidius” din Constanța, Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța, Compartimentul de Gastroenterologie și Endoscopie Digestivă
- Teodora
ALEXESCU șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Spitalul Clinic Județean de Urgență Cluj-Napoca
- Radu Ion
BADEA profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Institutul Regional de Gastroenterologie și Hepatologie „Octavian Fodor”
- Vasile Daniel
BALABAN asistent universitar, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Spitalul Universitar de Urgență Militar Central „Dr. Carol Davila”
- Ligia Ariana
BANCU conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș, Spitalul Clinic Județean de Urgență Târgu-Mureș, Clinica Medicină Internă 2
- Simona Maria
BAȚAGA profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș, Spitalul Clinic Județean de Urgență Târgu-Mureș, Clinica Medicină Internă 1
- Ioan
BĂNCILĂ cercetător științific, medic primar, Institutul Clinic Fundeni, Centrul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Gabriel
BECHEANU conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni
- Mihaela
BLAJ șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Spiridon” Iași, Secți A.T.I.
- Ciprian
BRISC conferențiar, Universitatea din Oradea, Facultatea de Medicină și Farmacie, Clinica de Gastroenterologie
- Sergiu
CAZACU conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova, Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Clinica Medicală I - Gastroenterologie
- Romeo
CHIRA conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Spitalul Clinic de Urgență Cluj-Napoca, Clinica de Gastroenterologie
- Cristina
CIJEVSCI-
PRELIPCEAN profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Spiridon” Iași, Institutul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Irina
CIORTESCU șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Spiridon” Iași, Institutul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Tudorel
CIUREA profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova, Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Clinica Medicală I - Gastroenterologie
- Camelia
COJOCARIU conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Spiridon” Iași, Institutul de Gastroenterologie și Hepatologie

- Dana
CRIȘAN șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Spitalul Clinic Municipal Cluj-Napoca, Compartimentul de Gastroenterologie
- Mircea
DICULESCU profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni, Centrul de Gastroenterologie și Hepatologie, Centrul de Boli digestive și Transplant hepatic
- Ion
DINA profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Spitalul Clinic „Sf. Ioan” București, Clinica de Gastroenterologie
- Daniela
DOBRU profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș, Spitalul Clinic Județean Mureș, Clinica de Gastroenterologie
- Vasile Liviu
DRUG profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgențe „Sfântul Spiridon” Iași, Institutul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Dan L.
DUMITRAȘCU profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Spitalul Clinic Județean de Urgență Cluj-Napoca, Clinica Medicală II
- Eugen
DUMITRU profesor, Facultatea de Medicină, Universitatea „Ovidius” din Constanța, Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța, Compartimentul de Gastroenterologie și Endoscopie Digestivă
- Valentin
ENACHE medic specialist anatomie patologică, Spitalul Clinic de Urgență Floreasca din București
- Oana
FARCĂU asistent universitar, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Institutul Regional de Gastroenterologie și Hepatologie „Octavian Fodor“
- Carmen
FIERBINȚEANU-
BRATICEVICI profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Spitalul Universitar de Urgență București, Secția de Gastroenterologie
- Dan Nicolae
FLORESCU asistent universitar, Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova, Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Clinica Medicală I - Gastroenterologie
- Dan Ionuț
GHEONEA profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova, Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Clinica Medicală I - Gastroenterologie
- Cristian
GHEORGHE profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni, Clinica de Gastroenterologie I
- Liana
GHEORGHE profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni, Centrul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Irina
GÎRLEANU șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Spitalul Clinic Județean de Urgențe „Sfântul Spiridon” Iași, Institutul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Adrian
GOLDIȘ conferențiar, Universitatea de Medicină și Farmacie Timișoara, Spitalul Județean Timișoara, Clinica de Gastroenterologie și Hepatologie
- Simona
GRAD șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Spitalul Clinic de Urgență Cluj-Napoca, Clinica Medicală II
- Mircea
GRIGORESCU profesor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Institutul Regional de Gastroenterologie și Hepatologie „Octavian Fodor“
- Răzvan
IACOB șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni, Centrul de Gastroenterologie și Hepatologie
- Speranța
IACOB șef de lucrări, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Institutul Clinic Fundeni, Centrul de Gastroenterologie și Hepatologie